

7 клас

*Дієприслівниковий зворот. Розділові знаки
при дієприслівниковому звороті й
одиничному дієприслівникові*

Підготувала :Стрембицька Л.

Пригадаймо

Дієприслівник -

*це незмінювана дієслівна форма, що виражає додаткову дію, пояснюючи в реченні основне дієслово-присудок і відповідає на питання: **що роблячи? що зробивши?** (засипаючи, схопивши, читаючи)*

Граматичні ознаки

Питання

Що роблячи?

Що зробивши?

Суфікси

-учи-, -ючи-

-ачи-, -ячи-

-ши-, -вши-

Вид

недоконаний

доконаний

Час

теперішній

минулий

Складіть і запишіть тематичні словосполучення «Наша країна» за схемами

чим?
↓
Пишаючись.....;

що?
↓
відвідавши;

про що?
↓
говорячи;

на що?
↓
подивившись.....;

чим?
↓
залитий.....

Дієприслівниковий зворот - це

дієприслівник із залежними від нього словами.

У реченні він є обставиною й виділяється комою чи комами.

**На письмі дієприслівниковий зворот завжди виділяють
комою або комами незалежно від його місця в реченні:**

Дністер тече, розштовхуючи гори (В. Василяшко).

Дністер, розштовхуючи гори, тече.

Розштовхуючи гори, Дністер тече.

**В усному мовленні дієприслівникові звороти виділяють
паузами.**

Потренуймося!

Запишіть текст, розставте розділові знаки, поясніть їх.

Ярослав Мудрий

Ярослав Мудрий, перемігши Святополка, став князем Київської Русі. Прагнучи зміцнити державу та православну віру, Ярослав Мудрий вирішив збудувати величний собор. Дбаючи про розвиток освіти, князь відкривав школи, створив першу бібліотеку.

Якщо два чи більше дієприслівникових звороти стоять поряд, вони є однорідними обставинами, тому між ними ставимо кому:

А вдалині, згубившись у полях, тонучи в тополях, на Білу Церкву пролягає шлях (М. Луків).

Кому не ставимо, якщо дієприслівникові звороти з'єднані неповторюваним сполучником:

Балансуючи в човнику і підтримуючи рівновагу веслом, Василько витягав ятери (Ю.Збанацький).

Потренуймося!

З двох простих речень утворіть одне, замінивши друге на дієприслівниковий зворот.

1) Великі каштани, тополі й верби стоять обабіч вулиці. Вони підпирають синє небо та згадують про літо.

2) Квіти на вулицях столиці заснули. Квіти ступили барвисті пелюстки, схилили голівки.

3) Теплий вітер цілує каштани. Він колихає віти смутні й розповідає казки.

*Дієприслівникові звороти-фразеологізми, які стоять після дієслів,
комами не виділяють:*

*Тікати не чуючи ніг. Сидіти склавши руки. Працювати
засукавши рукава. Терпіти зціпивши зуби.*

*Якщо виражений фразеологізмом дієприслівниковий зворот стоїть перед
дієсловом-присудком, його виділяють комою:*

Не чуючи ніг, тікати. Склавши руки, сидіти.

Знайдіть пару

бути пасивним, не діяти

дуже важко працювати

братися ревно до роботи

*здуматися, не знаючи,
що робити*

*шукати те, чого знайти
не можна*

щиро, щистосердечно

обливаючись потом

шукаючи кістки в молоці

засукавши рукави

склавши руки

чухаючи потилицю

поклавши руку на серце

Відредагуй речення (усно)

Виправ помилки.

1. Побачивши Софійський собор, мене охопило зачарування.
2. Йдучи парком, привертають увагу чудесні каштани.
3. Приїхавши в місто, моє серце сповнилося радістю.

Пам'ятаємо. У реченнях з дієприслівниковими зворотами або з одиничними дієприслівниками дієслово-присудок та дієприслівник виражають дію одного й того ж предмета.

Розділові знаки при одиничному дієприслівникові

Одиничний дієприслівник – це дієприслівник, при якому немає пояснювальних слів.

В усному мовленні одиничний дієприслівник, як і дієприслівниковий зворот, виокремлюємо інтонацією (паузами), а на письмі – розділовими знаками – комою чи комами.

У реченні одиничний дієприслівник виконує синтаксичну роль
ОБСТАВИНИ.

Розділові знаки при одиничному дієприслівникові

Не виділяють комами:

якщо він стоїть **ПІСЛЯ ПРИСУДКА** або
в **КІНЦІ РЕЧЕННЯ**
й означає спосіб дії (відповідає на
запитання як? яким способом?)

Мати ходить гукаючи.

Виділяють комами:

якщо означає додаткову дію, час,
причину, умову до дієслова-присудка;
стоїть **ПЕРЕД ПРИСУДКОМ** на початку
або в середині речення.

А пісня, **наростаючи**, пливла над берегом.

Потренуймося!

Постав пропущені розділові знаки.

- 1. Пояснюючи, вчитель пише на дошці.*
- 2. Учениця, зацікавившись, виконує завдання.*
- 3. Разом усі знаходять рішення попрацювавши.*

Домашнє завдання

*Виконати
впр.184, стор.100*

